

Jógvan Johansen,
sóknarprestur á
Viðareidi, held
ólavsókuprædikuna

um og reglur um sjón- og hoyrnarroynd fyri siglandi.

Sjóvinnuráðið er skipað og arbeiðir eftir reglugerð frá landsstýrinum. Sjóvinnufyrirskip landsstýrisins hefur ásett nýggj manningarskjal fyri øll skip yvir 20 tons og umsitur øll mál undir nevndu lógum.

Sjómanslógir frá 1988 er ikki sett í gildi. Sostatt er sjómanslógir frá 1967 enn galdandi. Hetta kemst av, at um lógir kemur í gildi, skulu fleiri kunngerðir og reglugerðir fyriðreikast um heilsutænastu fyri sjófólk, avfaringsreglur, heimferðareglur v.m.

Deildin fyri fiski- og aðrari vinnu, umsitur øll sjóvinnumál, men í lotuni arbeiðir landsstýrið við at gera nærri samstarvsavtalu við Sofartsstyrelsen. Hetta er á økjum, sum er sermál, har skipaferilitið røkir uppgávur fyri landsstýrið og felagsmál, sum viðvíkja feroyskum skipum og krevja ávísar viðgerðir í Føroyum.

Eitt mál, sum serliga hevur figggjarligan týdning fyri farmaflotan er tí ójovnu kapping skip okkara eru fyri mótvegis øðrum norðurlenskum farma skipum, tí hesi eru undir t.d. D.I.S. og N.I.S. skráseting, og tí nógv biligari at reka.

Eftir at hava fingið nektandi tilfar um hesi viðurskipti hevur landsstýrið í longri tíð umhugað einhvørja loysn á hesum máli, og er ætlanin at taka stóðu heilt skjótt til, hvørja skipan vit fara at velja.

6. Alivinnan

Alivinnan hevur trupulleikar av ymiskum slagum at dragast við. Serliga er tað tann lægri prisurin, sum nú fæst fyri framleiðsluna. Eisini er tað lúslápan, sum hevur herjað laksin, har brúkin hava ligið tættast.

Nókur brúk eru farin av knóranum og fleiri fara. Lagt var upp til figggjarhjálpi, sum ikki varð givin. Óivað hevur hetta við sær, at uppaftur fleiri fara sama veg. Nokur koma á aðrar hendur, og onnur verða kanska niðurlagd.

Vónandi minskar framleiðslan ikki ov nógv. Hetta er ein vinnan, sum avgjørt kann betra livilíkindini her á landi, so vónandi fótur hon sær aftur. Loyvistíðin er longd fyri brúk á sjónum úr 7 upp í 12 ár, og fyri brúk á landi er tíðin longd úr 10 upp í 18 ár. Hetta fer at bota um figggjarmøguleikarnar. Eisini er alilógir broytt soleiðis, at samarbeiði og samankapping eru líðilgari at fremja. Hetta fer sum frálíður at geva betri figggjarligt útslit.

7. Ídnaður

Fiskavirki

Úrslitið hjá flestu flakavirkjunum var vónaligt í fjór, eins og árið fyri. Útlitini eru heldur frægari í ár, tí útflutningsprisirir eru nakað hægri, men framvegis er ov lítil av rávoru til øll virkini.

Fiskivinnulógirnar, ið nú eru samtyktar, fara væntandi at bota um fiskivinnuna sum heild, bæði á sjóvi og landi, serliga tá ið hugsað verður um at fáa kapping um pris og dygd.

Við rávorubytinum verður roynt at fyrirbyggja, at allur fiskurin, sum kemur upp á land, bert verður landaður á fáum stöðum. Fleiri skip verða óivað upphøgð, og tí kann roknað verða, at ringt verður hjá nokrum av virkjunum at útvega sær rávoru. Vónandi verður ein kapping millum virkini, hóast rávoran verður bytt. Tey missa rættin til fiskin, um tey ikki royna at útvega sær hann.

Ískoytið til fiskavirkini fyri at framleiða vorur, virkaðar til hægri stig enn t.d. vanligan blokk, fer at virka soleiðis, at tað verður lættari at halda ein marknað, sum vanliga gevur meir fyri meiri virkaðar vorur.

Framkomin lond keypa sær rávoru til at virka víðari til kundar, sum skulu nýta ta virkaðu voruna. Tað eiga vit eisini at royna. Nýggja fiskivinnulógir stuðlar hesum soleiðis, at tað verður lættari at útvega sær fisk til at arbeiða í Føroyum, sum er veiddur aðastaðni í heiminum.

Ídnaður annars og handverk

Roynt hevur verið at stuðla ídnaðinum sum heild — rávorugjöld o.t. til ídnaðin eru avtíkin. Um sáttmáli fæst við EF, koma vit í ta stöðu, at vit kunnu ikki seta avgjöld o.a., sum okkum tykir best. Tí mugu vit royna at taka alt tað burtur, sum tyngir raksturin hjá ídnaðarfyrirtekum. Tí, tá ið vit hugsa um at kappast við onnur, hava vit útreiðslur, sum eru ivaleysa høgur kortini. Eisini olju- og elorkuprisin eiga vit at hava so biligan sum til ber.

Við nýggjari lóg um at byggja farma skip hava feroyskar skipasmíðjur móguleika at kappast við útlenskar skipasmíðjur, og hetta kann útvega arbeiðsplass.

Á sama hátt sum fiski- og alivinnan og samfelagið yvirhøvur verður at laga seg eftir broyttum umstøðum við sera tvørandi inntøkum, kapitali og tilfeingi, má feroyskur ídnaður eisini laga seg eftir nýggju umstøðunum.

Feroyskur ídnaður er tó betur fyri enn vinnulívið annars. Bert partur av honum

hava fingið stuðning, sum samfelagið annars hevur verið so nógv merkt av.

Men feroyskur ídnaður gongur sum heild imóti betri tíðum. Toll- og avgjaldsskipanin verður ikki verri ella truplari fyri hann, enn fyri lídnar útlenskar vorur. (Komandi mómsskipanin tryggjar honum hetta).

Ídnaður og handverk fara í framtíðini at umskipa sín leiðslubygnað og tillaga seg móguleikunum í europeisku marknaðarskipanini.

At ídnaðurin framvegis fer at hava tað trupult, sjálvt við frammanfyrirnevndu glottum, eigur tó eingin at ivast í. Eftirspurningurin her heima er fallandi og kappingin harðnað. Tað hevur altíð verið trupult hjá okkum at duga at selt og at lagað okkum eftir marknaðarkrøvnum.

Hetta verður ikki broytt frá degi til dags; men um vit geva okkum meir far um kappingarferið, veksur sjálvsálitið og realistisk eginvirðing. Hetta eru týðandi partar í virknum sölurabæði.

Tó haldi eg, at tað almenna má stuðla menningini av okkara sölulíðum.

8. Landbúnaður

Mjólkarvirkið er komið við øðrum úrdráttum úr mjólk, soleiðis at mjólkir kann brúkast betur. Av tí sama verða færri tilíkar vorur innfluttar. Arbeiðt verður eisini við ætlanum um at byggja eitt kjóthús, og hildið verður, at tað kann hava stóran týdning fyri landbúnaðin eins og Mjólkarvirkið hevur havt.

Nýggja jarðarráðið verður nú skipað við 5 limum og kann fara til verka sambært nýggju jarðarlógini.

Landsstýrið fer at gera eina kunngerð um landbúnaðarráð við umboðum frá vinnuni, sum skal viðgera mál landbúnaðinum viðvíkjandi og ráðgeva landsstýrinum á hesum øki.

Landsstýrið umhugsar í figggjarlógarviðgerðini at broyta javnvágina í studingsveitanini soleiðis, at meiri stuðul verður veittur arbeiðið, sum er virkað úr feroyskum fóðri.

Ætlanin er eisini at stuðla Skógrokt Landsins, so hon betur kann fáa fær viðalundirnar í stand aftur, sum fóru so illa í storminum næststíðsta vetur. Eisini er áhugin vaksandi hjá einstøkum og kommunum at planta vøkstir av ymiskum slagum, og umhugað verður at geva eina betri tænastu hesum viðvíkjandi.

9. Skatta- og tollmál

Nakrar broytingar eru gjørdar í skatta- og tolllógavuni seinasta árið. Mest hevur verið justeringar, meðan tað enn

verður arbeiðt við teim stóru broytingunum, sum hava týðning fyri búskapargongdina og figggjarumstøðurnar hjá einstøku borgarunum.

Núverandi progressivi skattastigin og kumulativa uppkrevjingarskipanin eru ikki heppin, hvørki fyri landskassan ella skattaborgaran. Harafturat eru trupulleikar og skeivleikar viðvíkjandi skatt- ing og frádráttum av rentum. Arbeiðt verður tí við at broyta skattalógina, og eiga hesar broytingar at snúgvá seg um hesi oki:

a. Lagt verður um til bruttoskattaskipan, t.v.s. at rentufrádrátturin verður so líðandi umlagdur til hækkingu skattafri botnmark.

b. Skattatrystið verður eins frá botnmarkinum og langt upp á inntøktustigan. Samlaða marginals-kattaprosentið eigur ongantíð at fara upp um 50.

Hetta ber eina týðandi skattalækking í sær og hevur tí sum fyrirtey, at lónarlagið eisini lækkar. Hendan umskipan eigur í samráð við fakfeløgini at vera líðug innan árslok 1990, tí hetta hevur samstundis alstóran týdning fyri framleiðsluvirksemið, kappingarferið, og harvið nógvum øðrum arbeiði til allar hendur.

Omanfyri nevndu broytingar fara eisini at hava við sær, at lagaliga skatt- ingin av rentuinntøkum kann halda fram uttan móguleika fyri »rentuspekulation».

Viðvíkjandi partafeløgum verður arbeiðt við uppskoti um, at rentuinntøkur og rentuutreiðslur verða mótróknaðar, aðrenn skatt- ing fer fram.

Tollendurgjald til feroysk ídnaðarvirki fer at halda uppat um eitt ella tvey ár.

Hinvegin hevur landsstýrið sett ein arbeiðsbók at arbeiða við týðandi broytingum av lóggevuni um toll- og innflutningsgjöld. Hetta hevur sjálvandi samband við EF-samráðingarnar og mógulega nýggja avtalu við henda felagsskap. Men undir øllum umstøðum skulu vit rokna við, at hovudsparturin av landskassans inntøkugjöldum verður broyttur til meirvirðisgjald, eisini rópt mómssur. Roknað kann við uppskoti um slíka skipan um eitt ár.

Seinni partur av ólav-
sókuroðunikumur í blaðið
hósdagin